

Almanya'nın Ortadoğu Politikası

(Irak Kürt Bölgesel Yönetimi ve Musul Operasyonu)

Almanya'nın Ortadoğu Politikası

USTAD Ön Çalışma 2016 / 6

Kasım – 2016, Mardin / TURKEY

ÖZET:

Bu çalışmada, Almanya'nın Irak politikası Ortadoğu adı altında incelenmektedir.

Özellikle, Almanya'nın Kuzey Irak Kürt Bölgesel Yönetimi üzerindeki politik, askeri ve ekonomik etkisi gözden geçirilmektedir. Çalışmada, Almanya'nın Musul operasyonu sırasında ve sürecindeki etkisi, operasyon sonrası ihtimal olunan bölgesel güç mekanizmasındaki jeostratejik yeri ve Irak'ta güçlenmekte olan Alman politikasına ABD'nin destek ve karşılık vermemesi, hatta Kürt bölgesi konusunda mesafeli davranışları analiz edilmektedir.

Hazırlayan: Faruk Hasanov / Araştırmacı *

USTAD araştırmacılarının kamuoyunun istifadesi amacıyla hazırlanan ön çalışmalar USTAD'ın kurumsal fikrini birebir yansıtmayabilir.

İÇERİK

GİRİŞ	3
İmparatorluk Almanyası: Ortadoğu Politikası ve İrak'ın Tarihi Önemi	3
Sykes-Picot Anlaşması ve Ortadoğu'dan Dışlanan Almanya	4
Irak Kürd Bölgesel Yönetimi ve Almanya'nın Kürt Politikası	5
Almanya-Irak: Jeopolitik Etki ve ABD'nin Kaygıları	7
Musul Operasyonunda Almanya'nın Rolü	8
USTAD Hakkında	9
•Faruk Hasanov Kimdir	9

Giriş

Bu çalışmada I. Dünya Savaşı öncesi Almanya'nın Ortadoğu, Panislamizm politikaları ve II. Wilhelm'in Ortadoğu coğrafyasına bakışı, Sykes-Picot antlaşmasında Almanya'nın Ortadoğu'dan sınır dışı edilmesi gözden geçirilmektedir. Makale, aynı zamanda çağdaş dönemde Almanya'nın Ortadoğu diplomasisini, bölge ile ilgili siyasetindeki jeopolitik konşulları, Irak politikasındaki çıkarlarını, Kürd Bölgesel Yönetimi'yle ilgili tuttuğu hattı, Musul operasyonundaki etkileyici askeri gücünü ve Musul'un jeostrejik rolünü ele almaktadır.

İmparatorluk Almanyası: Ortadoğu Politikası ve Irak'ın Tarihi Önemi

Almanya'nın Ortadoğu politikasının ilk tarihi temelleri İmparatorluk Almanyası dönemine dayanmaktadır ve bunu ispatlayan, o döneme ait fazlasıyla gizli tarihi belgeler zaman zaman kamuoya sunulmaktadır. II. Wilhelm kendisinin yönetimi ve dikkatı altında olan, Panislamizm'den kaynaklanan Ortadoğu politikasının en önemli isimlerinden bir tanesi de Max von Oppenheim sayılıyor. Oppenheim'in Panislamizm konusunda kaleme aldığı 1898, 1914 ve 1940 tarihli üç memorandumunu bu çalışma kapsamında Irak konusunu, Alman dış politikasında Irak'ın nasıl bir jeostrejik öneme sahip olmasını da ele almıştır.

Oppenheim, 1896-1910 yılları arasında Alman Dışişleri Bakanlığı'nın görevlendirmesiyle Kahire'de İmparator konsolosluğu'nda elçilik üyeliği ve daha sonra da ataşelik görevlerinde bulunmuştu. Görevde olduğu süreç içerisinde bir taraftan Güneydoğu Anadolu, Suriye ve Irak coğrafyasında arkeolojik kazılar yapıyor (üstelik arazi satın alıyor) bir taraftan da edindiği her türlü bilgiyi Berlin'e aktarıyordu. Hatta İngilizlerin tüm engellemelerine rağmen gizlice Bağdat Demiryolu için güzergâh çalışmalarını da o yürütüyordu.

Oppenheim'in kaleme aldığı bu son memorandumunda genel hatlarıyla aşağıdaki konular yer almıştır: "İngiltere'ye karşı Önasya'da enerjik şekilde çalışma zamanımız gelmiştir. Bunun için iki husus aciliyet arz etmektedir:

- 1. Berlin, Önasya'dan gelecek doğrudan ve güvenilir bilgilerle beslenmelidir**
- 2. Ayaklandırma/İhtilaller çıkartma işi ilk başta Suriye'nin, İngilizler tarafından işgal edilmesi planlarına karşı yapılmalıdır**

Ardından da Suriye'ye sınırı olan bölgeler için planlar yapılmalıdır. Bu yerler: Irak,

Ürdün, Filistin ve Suudi Arabistan'dır. Buradaki hedef; İngiliz silahlı kuvvetlerini bağlamak ve (Irak'tan Hayfa'ya akan) petrolü keserek İngiliz savaş ve ticaret gemilerinin petrolden faydalanmasını engellemektir.

Irak'taki İngiliz varlığına karşı yerli halkla girişilecek ortak operasyonla ilgili olarak Oppenheim, Bağdat'da 1932-39 arasında büyükelçilik yapmış Dr. Fritz Grobba'nın inisiyatif almasını ve onun Suriye'ye geçerek Şam'a yerleşmesini istemiştir. Böylece Grobba, Irak'a karşı girişilecek harekâtı oradan daha kolay yönetebilecektir. Suriye'nin idaresiyle ilgili de yeni önerilerde bulunan Oppenheim, bu ülkenin Irak'la birleştirilmesi konusuna değinmiştir. Oppenheim'in Suriye ile ilgili önerilerinde bir "B" planı da söz konusudur. Şöyleki: Dr. Grobba'nın Irak ve Suriye'ye yönelik harekâtı şayet Fransız etkisindeki Suriye'den gerçekleştirilemezse harekât Ankara'daki Irak elçiliği üzerinden gerçekleştirilebilecektir. Memorandumun sonlarında yer alan tavsiyelerinde Oppenheim'in, gerek İngilizlerin gerekse de Türklerin Irak'la olan bağlantılarının kesilmesi gerektiği üzerinde durmuş olması ilginçtir.

Sykes-Picot Anlaşması ve Ortadoğu'dan Dışlanan Almanya

Sykes-Picot Ortadoğu'ya yeni düzen getirmiş anlaşmalarına en başında gelenebilir. Sykes-Picot Anlaşması I. Dünya Savaşı sırasında, 29 Nisan 1916 yılında İngiliz kuvvetlerinin Osmanlı'nın 6. Ordusu karşısında bozguna uğramasından 17 gün sonra, 16 Mayıs 1916 tarihinde İngiltere ve Fransa arasında yapılan ve Osmanlı Devleti'nin Orta Doğu'daki topraklarının paylaşılmasını öngören gizli antlaşmadır. 1915'te Arabistan Yarımadasını ele geçiren Britanya, Osmanlı'ya karşı ayaklanan bazı grupları destekleyerek Irak ve Filistin toprakları üzerinde kendisine bağımlı bir Arap devleti kuracaktır. Bu anlaşmaya sonradan Fransa ve Rusya da katıldı.

Anlaşmaya göre Trabzon, Erzurum, Van, Bitlis ve Güneydoğu Anadolu'nun bir kısmı Rusya'ya, Doğu Akdeniz bölgesi, Adana, Antep, Urfa, Mardin, Diyarbakır, Musu ile Suriye kıyıları Fransa'ya, Hayfa ve Akka limanları, Bağdat ile Basra ve Güney Mezopotamya Britaniya'ya verilecekti.

Görüldüğü gibi, bu anlaşmada Almanya yer almamaktadır ve onun Hindistan'a uzanan yolu ele geçirmesi riskine karşılık sıra dışı edilmiş durumda saklanılmaktaydı. Tabiki, böyle bir durum, üstelik I. Dünya Savaşındaki mağlubiyeti uzun süre Almanya'nın bölgeye girişini egemenlik kuralları çerçevesinde yasa dışı halinde sakladı. Şu anki kürd kartı Almanya'ya zamanında Orta Doğu'da yaşaya bilmediği istekleri telafi etmek, aynı zamanda Irak'daki

devlet çıkarlarını hayata geçirmek imkanı sunuyor. Dikkat edilmesi gereken başka bir husus daha var, mesela: "Ocak 1919-Ocak 1920 arasındaki tarihlerde Paris Barış Konferansı ve 1920'de İtalya'da San Remo konferansının tartışma mevzusu Bağdat, Basra, Musul, Rakka, Lahsan gibi stratejik eyaletler olmuştur.

Sykes-Picot anlaşması Kürdistan ve Kürd meselesini de ele almaktadır. İngiltere, öncelikle güney Kürdistan, Kürt toprakları üzerindeki ekonomik (Musul-Kerkük petrolü) ve siyasal çıkarlarını koruyabilmek için Sykes-Picot gizli antlaşması ile Kürt topraklarının, Irak'taki Arap aşiretlerine bırakılmasını sağlamıştı. Kürdistan üzerinde gizli görüşmelerle yapılan bu paylaşım pazarlıkları 1838'de İngiltere-Osmanlı Ticaret antlaşmasıyla Dicle-Fırat nehirleri üzerindeki taşımacılık imtiyazlarının İngiltere'ye verilmesi ile Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi süreci başlatılmıştır. Kürt coğrafyasına nüfuz etme mücadelesine girişen İngiltere, Rusya ve Fransa bölgede yaklaşan Alman tehdidine karşı 1907'de ve 1915'de yapılan birer antlaşma önlemeği kararlaştırmışlar.

Irak Kürd Bölgesel Yönetimi ve Almanya'nın Kürt Politikası

Orta Doğu'da gerçekleşen devrimler, başından itibaren dış politikasında insan haklarını ön planda tutan Almanya'nın desteğini almıştır. Aynı zamanda bu devrimler Almanya'nın bölgedeki politikasını yeniden gözden geçirmesi için olanak tanımıştır. Son yıllarda, IŞİD terör örgütü ile ilgili olarak Almanya'nın dış politikasında Irak ve Suriye ile

5

ilişkiler yeni bir boyut kazanmıştır. Almanya Şansölyesi Angela Merkel'in Eylül 2014'te ülkesinin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne askeri yardım ve silah gönderileceğini beyan

etmesi, Almanya'nın Orta Doğu politikasında önemli bir gelişme olarak kabul edilebilir. Bu karar Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrasında ilk defa bir silahlı çatışma bölgesine silah sevkiyatı gerçekleştirmesi anlamına gelmekteydi. Kürt Peşmerge güçlerine 83 milyon avro hacminde tüfek, otomatik silah, tanksavar roketatarlar, mermi ve el bombaları, askeri mühimmat ve zırhlı araçları içeren silah yardımı yapılması, bölgede IŞİD güçlerinin işgalci politikasını önlemeyi hedeflemektedir. Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen'in Eylül 2014, Ocak 2015 ve 2016 tarihlerinde üç defa Erbil'i ziyaret etmesi, Neçirvan Barzani ve Mesut Barzani ile görüşmesi Almanya'nın Irak'taki Kürt yönetimi ile ilişkilerinin önemini ortaya koymaktaydı.

25 Eylül 2014 tarihinde Almanya'nın Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne silah yollaması da dikkata alınmalıdır. Almanya'nın Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne yolladığı silahlar arasında şunlar vardı: Milan tipi 30 tanksavar, 500 tanksavar füzesi, 8 bin G3 piyade tüfeği, 8 bin G36 piyade tüfeği, 40 makineli tüfek, 10 bin el bombası, 4 bin kask ve kurşun geçirmez yelek.

Özellikle, vurgulanması gereken noktalardan biri de şudur: Almanya Irak'a para yardımı yapan en büyük 3'üncü ülkedir ve bu konuda Irak'ın Almanya için ne anlama geldiği unutulmamalıdır. 2016'da Alman hükümeti yeniden Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi içindeki asker sayısını artırma kararı aldı. Kararda IŞİD'le mücadelede peşmergelerin yanısıra PYD'nin rolüne de dikkat çekiliyor. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne bağlı peşmergelerin askeri eğitimleri için kuzey Irak'ta bulunan Alman askerlerinin görev süreleri uzatılması kararı ve asker sayısının 150'ye çıkarılması da dikkat çekmekteydi. Alman Büyük koalisyon hükümeti tarafından Federal Meclis'e sunulan ilgili tasarı oy çokluğuyla kabul edilmesi, Hıristiyan Birlik Partileri (CDU/CSU) ve Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) tarafından desteklendi. Terör örgütü IŞİD'le mücadele kapsamında Kürt peşmergelerin sağladıkları başarıların dile getirildiği meclis görüşmelerinde peşmergelere silah ve mayın arama-tarama ve mayınları etkisiz hale getirme eğitimi ile silah, mühimmat ve sıhhi yardım malzemeleri verilmeye devam edileceği kaydedilmiştir.

2016 yılının başında Federal Meclis Dış İlişkiler Komisyonu tarafından hazırlanan kuzey Irak raporunda, Almanya'nın Aralık 2015'den itibaren Kürdistan Askeri Eğitim Koordinasyon Merkezi'nin koordinasyonunu üstlendiği açıklandı. IŞİD'in küresel bir tehdit olduğunun belirtildiği raporda, Almanya'nın gerek Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ni gerekse Irak hükümetini desteklemeye devam edeceği bildirildi. Bunun yanına Alman askerlerinin peşmergelere Erbil'de ve Almanya'da mevcut silahların kullanılması için bundan

sonra da eğitim vermeye devam edeceği duyuruldu.

2016'ta Almanya Dışişleri Bakanı, Erbil'de temaslarda bulunması ve bunun ardından açıklamasında Berlin'in IŞİD ile mücadele eden Iraklı Kürtlere daha fazla askeri yardımda bulunacağını duyurması, bir daha Irak, özellikle Musul konusunun Almanya için değerini gözler önüne sermekteydi. Almanya Dışişleri Bakanı Frank-Walter Steinmeier, Irak ziyaretinin ikinci gününü Kuzey Irak'taki özerk Kürt bölgesinde geçirmesi ve Steinmeier, Almanya'nın IŞİD ile mücadele eden peşmergeye Almanya'nın daha fazla silah yardımı yapacağını duyurması söylenenleri tekrar kanıtıyor. Almanya Dışişleri Bakanı, Erbil'de Kürt özerk yönetimi başkanı Mesud Barzani ile buluşmasının ardından verdiği demeçte, peşmerge ile işbirliğini devam ettirmekte kararlı olduklarını, ancak IŞİD ile mücadelenin daha geniş bir siyasi stratejiye oturtulması gerektiğini söyledi. IŞİD'in Irak içlerinde ilerlemeye başlaması üzerine Almanya hükümeti genel teamüllere aykırı olarak savaş bölgesine silah göndermeyi kararlaştırmıştır. Dışişleri Bakanı Steinmeier açıklamasında “yardımda bulunmuş olmamızdan memnunuz ve IŞİD'i durdurmak için bu gerekliydi” söyledi. Tabiki, Steinmeier'in bölgeye olan ziyareti, Irakla ilgili ciddi açıklamaları Almanya'nın Ortadoğu'da önemli isteklerde bulunduğunu ve bölgesel konuların çözülmesinde geçilmez aktör olmak isteğinin olduğunu eminlikle söyleye biliriz.

7

Almanya-Irak: Jeopolitik Etki ve ABD'nin Kaygıları

ABD 2015 tarihinde, Irak'ın kuzeyindeki Erbil kentinde Kürt peşmerge güçlerini eğiten Alman askerleriyle istihbarat alanında yaptığı işbirliğini dondurdu. Almanya'nın Bild gazetesi, bu kararın bölgedeki Alman askerlerine yönelik saldırı tehdidini artırdığını yazıyordu. Alman Gizli Servisi Bundesnachrichtendienst (BND) bu operasyona katılan 100 Alman askerinin güvenliğini sağlamak için IŞİD militanlarının haberleşmesini ve hareketlerini izleyecek bir sistem kurmağı kakaşlaşdırmıştır.

Ancak BND'nin bu sistemde kullanmak üzere haftalar önce ABD'den sipariş ettiği ve yüksek teknolojiye sahip cihazlar hâlâ teslim edilmediği malum oldu. Bir BND görevlisi, durumu "rahatsızlık verici" olarak yorumladı. ABD'nin bu davranışı Erbil'deki Alman askerlerini zor durumda bırakmış oldu. Bir Alman güvenlik yetkilisi, Irak'taki operasyonda kullanılmak üzere talep edilen teknolojinin hayati önemi olduğunu vurguluyordu. Bu yetkiliye göre, Erbil'deki Alman askerleri "kör" olmuş durumda. Muhtamelen, ABD Almanya'nın Irak'ta gitdikçe etkileyici, değiştirici jeopolitik yönetime sahiplenmesi hususunda tedirgindir.

Çünkü ABD'nin bu tavrı Almanya'nın Irak merkezi hükümeti ve Irak Kürd Bölgesel Yönetimi üzerindeki etkisi, aynı zamanda Musul operasyonunda Kürdlerin arkasında bizzat Alman hükümetinin kendisi her konuda destekte bulunması, gerçek manada bölgesel politikada belirleyici ve karar verici aktör olacağını işaretlemekteydi.

Musul Operasyonunda Almanya'nın Rolü

2016'ta Irak'ın ikinci büyük kenti Musul'u IŞİD'in elinden almak için operasyon başlatıldı. Ancak Almanya doğrudan yer almadığı operasyona dolaylı destek vermektedir. Almanya Musul'a düzenlenen taarruza doğrudan katkı sunmuyor ancak dolaylı olarak operasyonu destekliyor. Alman Ordusu Ocak 2015'ten beri Kuzey Irak'ta Kürt Peşmerge güçlerine, Ezidiler ve Kakailer gibi dini azınlıklara eğitim verdiği bilinmektedir ve eğitilmiş savaşçıların sayısı 10 bini geçidiyi biliniyor. Almanya ayrıca Bağdat'taki merkezi hükümete nükleer, kimyasal ve biyolojik savaş malzemelerine karşı kullanılmak üzere kask, maske ve üniforma gibi askeri teçhizat temin etti. Almanya, Irak ve Suriye'deki IŞİD mevzilerine yönelik hava saldırılarına Tornado keşif uçaklarıyla ara sıra destek vermektedir.

Musul operasyonu öncesi Bağdat'taki temaslarını tamamlayan Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen, aralarında askeri ve diplomatik yetkililerin de bulunduğu bir heyetle Erbil'de görüşmeleri devam etti. Öncelikle, Irak Kuzey Bölgesel Yönetim Başbakanı Neçirvan Barzani ile görüşen von der Leyen, ardından Mesut Berzani ile temaslarda bulundu.

Görüşmenin ardından von der Leyen'le ortak basın toplantısı düzenleyen Barzani, Almanya'nın bu ziyaretini değerli bulduğunu ve ziyaretin iki taraf için de önemli olduğunu söylemesi, ardından Barzani'nin, "Bu görüşmenin en önemli konusu Musul operasyonuydu ve Almanya'nın görüşlerini aldık, biz de kendi görüşlerimizi detaylı olarak anlattık" ifadesini kullanması, Almanya'nın Musul operasyonunda vahim katkılarla bulunduğunu ortaya koymaktaydı.

Musul Operasyonu öncesi Alman silahlı kuvvetlerinin Kürdistan Bölgesi'ndeki eğitim programı ve faaliyeti daha da genişletildi. Cephe yakınındaki bölgelerde bulunan Peşmerge ve diğer silahlı gruplara da Alman askerleri tarafından eğitim verilmeğe başlandı. Barzani Almanyanın Musul operasyonunda dengeleri değiştirdiğine dikkat çekti. "Almanya olarak 10 bin Peşmerge eğittik, silah ve mühimmat olarak 90 milyon euro'luk destek verdik" diyen von der Leyen ise Peşmergenin IŞİD'i durdurmakla yetinmediğini, yenilgiye uğratarak gerilettiğini dikkat çekti.

Almanya Savunma Bakanı Ursula von der Leyen amaçlarının zaman kazanmak olduğunu ve 'IŞİD'i Musul'dan sürebilmesi için Peşmerge'ye mümkün olan en iyi eğitimi vereceklerini' duyurdu. IŞİD'e karşı işbirliği yapmamız koordinasyonumuzun daha güçlenmesini sağladı" diyen von der Leyen görüşmeyle ilgili olaraksa "Geçmişte işbirliği içinde yaptıklarımızı ve gelişmeleri ele aldık, Siyasi ve ekonomik durumu konuştuk" ifadesini kullandı.

Musul operasyonu başladıktan sonra Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Başbakanı Neçirvan Barzani Alman Bild gazetesine konuşmasında "Musul kurtarılır kurtarılmaz Bağdat'taki muhataplarımızla oturup bağımsızlığımız konusunda görüşmelere başlayacağız" söylemiştir. Alman gazetesine böyle açıklamanın verilmesi aslında, beklenen düzenle ilgili önemli bir mesaj anlamına gelmektedir. Tabiki buradan şöyle bir bakış ortaya çıkmaktadır; jeostratejik önem taşıyan Musul operasyonunda her anlamında Kuzey Irak Kürd Bölgesel Yönetimi'nin yanında olan (askeri eğitim, mali, silah) Almanya, Musul'un kurtarılmasından sonra bölgede daha büyük jeopolitik güce sahip olacak ve Irak Kürd Bölgesel Yönetimi'yle Merkezi Irak hükümeti arasında barıştırmacı misyon rolünü de kazanmış olacak, aynı zamanda enerji alanında, jeodiplomaside etkileyici rolü üstelemiş olacak.

Neçirvan Barzani ayrıca Musul'da IŞİD'e karşı yürütülen mücadele için Almanya'dan ek silah gönderilmesi talebinde bulundu. Almanya'ya daha önce gönderilen Milan tipi tanksavarlar nedeniyle teşekkür eden Barzani, "Ancak bu savaşta daha fazla silaha ihtiyacımız olacak" şeklinde açıklama vermiştir.

Sonuç ve Olasılıklar

Musul'un ne anlam kesb ettiğini yorumlayan, Ortadoğu ve terörizm uzmanı, 2002-2005 yılları arasında Almanya'da Başbakanlık'ta uluslararası terörizm danışmanlığı yapmış Guido Steinberg'e göre IŞİD'in elindeki bölgenin en önemli merkezi Irak'ın Musul kentidir. IŞİD'in Musul'da Irak temelli örgütlenmesi var ve halifelik Musul'da ilan edilmişti.

Nitekim bu bakış açısından konuya yaklaşıldıkta Musul'un IŞİD'den kurtarılmasının kökünde Almanya için büyük bölgesel nüfuz, jeopolitik söz sahibi olmak, Ortadoğu'nun yeni düzeninde muazzam güc kazanmak istekleri durmaktadır. Bu yüzden de Almanya'nın Musul operasyonuna son derece kaygılı, özel, dikkatle yaklaşması ve Kürtler üzerinden kendi menfaatlerini da savunması bölgesel çıkarları bakımından anlaşılabilir. Böylece, Musul'un geri kazanılmasıyla Almanya zamanda bölgede itirilmiş statüsünü telafi edecek ve zamanında bırakılmış tarihi yanlışlıklarını bertaraf edecek, aynı zamanda Musul sorununun hal etmekle de ulusal söz hakkına sahip olma inisiyatifi kazanmış olacak.

• USTAD HAKKINDA

2011 yılında sivil toplum kuruluşu temelli çalışmalara başlayan düşünce kuruluşu Uluslararası Stratejik Tahlil ve Araştırmalar Merkezi (USTAD), bölgesel, ulusal ve uluslararası strateji, sosyal, ekonomik ve kültürel politika ve girişimlere önderlik etmeye, bu beceriye sahip bireylere fırsatlar sunarak kendilerini uluslararası arenada yalnız hissetmemelerini sağlamaya ve ortaya çıkan sonuçları kamuoyu ile paylaşmaya devam etmektedir.

- **Faruk Hasanov:** Dış Politika Analisti. Azerbaycan Diller Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Bölge Uzmanlığı (Almanya) Bölümünü 2013'te 'Azerbaycan Cumhuriyeti Diasporadan Sorumlu Devlet Komitesi' Batı Avrupa üzere staj yaptı. Almanca, Türkçe ve İngilizce bilmektedir.